

Sygn. akt IV Pa 39/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SSO Katarzyna Antoniak

Sędziowie: SO Jacek Witkowski (spr.)

SO Jerzy Zalasieński

Protokolant st.sekr.sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. K.

przeciwko Zespołowi Szkół (...) w I.

o nagrodę jubileuszową i inne

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia (...). sygn. akt IV P 31/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Siedlcach IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt IV Pa 39/14

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu (...). przeciwko Zespołowi Szkół (...) w I. im. J. P. powódka E. K. domagała się zasądzenia na jej rzecz kwoty 3.499,77 zł, w tym kwoty 2.625,75 zł tytułem nagrody jubileuszowej, z ustawowymi odsetkami od dnia (...) do dnia zapłaty oraz kwot po 138 zł tytułem wyrównania dodatku stażowego do wynagrodzenia za okres od marca do czerwca (...) i kwot po 161 zł za okres od lipca do sierpnia (...)z ustawowymi odsetkami od 29 dnia każdego z tych miesięcy do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Na rozprawie powódka popierała powództwo, pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z (...) Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. zasądził od pozwanego Zespołu Szkół (...) w I. im. J. P. na rzecz powódki E. K. kwotę 2.625,75 zł tytułem nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy, z ustawowymi odsetkami od dnia (...) do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego Zespołu Szkół (...) w I. im. J. P. na rzecz powódki E. K., tytułem wyrównania dodatku za wieloletnią pracę, następujące kwoty:

- a) 138,00 zł za marzec (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia (...)do dnia zapłaty,
- b) 138,00 zł za kwiecień (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja (...)do dnia zapłaty,
- c) 138,00 zł za maj (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca (...)do dnia zapłaty,
- d) 138,00 zł za czerwiec (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca (...) do dnia zapłaty,
- e) 161,00 zł za lipiec (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia (...) do dnia zapłaty,
- f) 161,00 zł za sierpień (...)z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września(...) do dnia zapłaty,

III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

IV. wyrokowi w punkcie pierwszym nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 3.857,33 zł.

Orzeczenie swoje Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach:

Powódka w okresie od (...)o wliczenie którego do pracowniczego stażu pracy wносиła, mieszkała z rodzicami i bratem w miejscowości M. i stale pracowała w indywidualnym gospodarstwie rolnym należącym do brata. Jednocześnie powódka w tym okresie uczęszczała do szkoły ponadpodstawowej, najpierw (...) Szkoły (...) w J., następnie do Państwowego Technikum Ogrodniczego w J., po czym uczęszczała do Policealnego Studium Handlowego w W..

Powódka E. K. powoływała się na art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. z 1990 r., nr 54, poz. 310) ustawy, czyli pracę w indywidualnym gospodarstwie rolnym w charakterze domownika.

W ocenie Sądu Rejonowego do niniejszej sprawy zastosowanie ma art. 6 pkt 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. nr 7, poz. 25 ze zm.), ale od dnia 1 stycznia 1991r. Zdaniem Sądu Ewa K. spełnia wszystkie przesłanki do uznania jej za domownika. Jako siostra rolnika była mu osobą bliską, ukończyła 16 lat, wraz z nim i rodzicami pozostawała w tym czasie we wspólnym gospodarstwie domowym. Ponadto stale pracowała w tym gospodarstwie rolnym i nie łączył ją z bratem stosunek pracy.

Natomiast jeśli chodzi o uwzględnienie powódce okresu pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym w okresie przed (...)bo od (...)to Sąd doszedł do przekonania, że E. K. spełnia definicję domownika zawartą w przepisach poprzednio regulującej te kwestie ustawy z dnia 24 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1998 r. nr 24, poz.133 ze zm.), obowiązującej od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990r. W okresie obowiązywania tej ustawy była powódka członkiem rodziny rolnika, bo jego siostrą, pozostawała z nim i rodzicami we wspólnym gospodarstwie domowym, pracowała w gospodarstwie rolnym rolnika, ukończyła (...) lat, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania, gdyż wraz z rodziną nie miała żadnych innych źródeł dochodów i utrzymywali się wyłącznie z pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Rejonowy wskazał, że powyższej oceny nie zmienia powoływany przez stronę pozwaną § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1983r. w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1988r., nr 2, poz. 10 ze zm.), zgodnie z którym praca domownika w gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła utrzymania, jeżeli domownik między innymi

kształci się w szkole ponadpodstawowej lub wyższej. Jak bowiem wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 22 października 2010r. (sygn. akt. I OSK 650/10), nauka w szkole ponadpodstawowej wyklucza uznanie danej osoby za domownika, ale tylko dla potrzeb ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Powołany przepis § 2 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1983r. służył zatem w istocie zwolnieniu z ustawowego obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób kształcących się w szkołach ponadpodstawowych i wyższych. Nie sposób bowiem przyjąć jako zasady, iż samo kształcenie się w szkole ponadpodstawowej oznacza, iż praca w gospodarstwie rolnym nie jest głównym źródłem utrzymania osoby, która dopiero pobiera naukę w szkole ponadpodstawowej. Dalej Sąd wskazał, że ani stary, ani nowy stan prawny nie uzależniał uznania zainteresowanej osoby za domownika od tego czy osoba ta jest objęta ubezpieczeniem społecznym rolników i czy były za nią opłacane stosowne składki na to ubezpieczenie. Takie stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 26 października 2012r. (sygn. akt I OSK 119/12) – w przypadku stanu prawnego obowiązującego od 1 stycznia 1991 r. oraz w wyroku z dnia 5 października 2001r. (sygn. akt II SA 1858/01) – w przypadku stanu prawnego obowiązującego przed 1 stycznia 1991r.

Powołując się na z art. 38 ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. nr 223, poz. 1458 ze zm.) i § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1050, ze zm.) Sąd Rejonowy wskazał, że zasadne jest wliczenie powódce E. K. do pracowniczego stażu pracy okresu pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym od (...) Na skutek tego powódka nabyła prawo do nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy, gdyż łącznie z wliczonym okresem jej staż pracy w (...)kiedy była jeszcze pracownikiem pozwanego, przekroczył wymiar 20 lat. Powódka nabyła również prawo do wyższego dodatku do wynagrodzenia za wieloletnią pracę, który za okres od marca do czerwca 2011 r. powinien wynosić 19%, a za okres od lipca do sierpnia(...) powinien wynosić 20%. W tych okresach otrzymywała ona natomiast ten dodatek w wysokości tylko 13%.

W 2011r. wynagrodzenie powódki wynosiło 2.300 zł brutto, więc przy wliczeniu do jej pracowniczego stażu pracy okresu pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym od (...) nabyłaby ona prawo do nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy w wysokości 2.625,75 zł oraz prawo do wyższego, o 138 zł w okresie od marca do czerwca 2011r. i o 161 zł w okresie od lipca do sierpnia (...)dodatku za wieloletnią pracę.

Zgodnie z § 28 ust. 1 pkt b) i ust. 2 Regulaminu Pracy pozwanego wynagrodzenie za pracę jest wypłacane pracownikom administracji i obsługi za każdy miesiąc z dołu, co oznacza, że jest wypłacane do ostatniego dnia miesiąca.

Stosownie do § 4 ust. 3 pkt 1 Regulaminu Wynagradzania pozwanego dodatek za wysługę lat wypłacany jest w terminie wypłaty wynagrodzenia począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym pracownik nabył prawo do dodatku lub wyższej stawki dodatku, jeżeli nabycie prawa nastąpiło w ciągu miesiąca. W myśl § 5 ust. 7 tego regulaminu, nagroda jubileuszowa przysługuje w dniu nabycia przez pracownika prawa do tej nagrody, a wypłata następuje w terminie najbliższej wypłaty wynagrodzenia za pracę.

W związku z powyższym Sąd zasądził na rzecz powódki odsetki ustawowe od dnia (...) do dnia zapłaty – w przypadku nagrody jubileuszowej, zaś w przypadku wyrównania dodatku za wieloletnią pracę przyznał te odsetki od 1 dnia następnego miesiąca, po którym powódka nabyła prawo do wyższej stawki dodatku. Idące dalej powództwo E. K. w zakresie odsetek Sąd oddalił, o rygorze natychmiastowej wykonalności orzekając na podstawie art. 477² § 1 kpc.

Apelację od wyroku złożyła strona pozwana zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy w związku z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, § 2 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1983r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 38 ust. 1 ustawy

z dnia 21 listopada 2008r. o pracownikach samorządowych oraz § 8 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych polegające na przyjęciu, że:

- uczęszczanie przez powódkę do szkoły ponadpodstawowej oraz pobieranie nauki w szkole wyższej nie stanowiło przeszkody do uznania jej pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym brata jako pracy wykonywanej w charakterze domownika,

- do dnia rozwiązania stosunku pracy z pozwanym powódka właściwie udokumentowała okres pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym brata od dnia (...) w charakterze domownika, a tym samym że zostały spełnione warunki do wypłaty powódce wyższego dodatku stażowego, tj. za okres 19 a następnie 20 lat oraz nagrody jubileuszowej za okres 20 lat.

2) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że:

- pozwana nie kwestionowała, iż powódka stale pracowała w indywidualnym gospodarstwie rolnym brata,

- przedłożone przez powódkę w czerwcu (...) zaświadczenie Starostwa Powiatowego w M. stanowiło potwierdzenie faktu prowadzenia przez brata powódki gospodarstwa rolnego w okresie od dnia (...)

3) niewyjaśnienie istotnych w sprawie okoliczności faktycznych, mających wpływ na jej rozstrzygnięcie.

Apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego. Nadto apelujący wnosił o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 2625,75 zł tytułem zwrotu zasądzonej kwoty nagrody jubileuszowej oraz kwoty 925,85 zł stanowiącej ustawowe odsetki od powyższej kwoty, zapłacone powódce przez pozwanego na podstawie nadanego przez Sąd I instancji rygoru natychmiastowej wykonalności.

W uzasadnieniu apelujący podnosił, że w okresie obowiązywania ustawy z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin łączenie pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym z nauką w szkole ponadpodstawowej lub wyższej uniemożliwiało wypełnienie przesłanki codziennej pracy w gospodarstwie. Autor apelacji na potwierdzenie tej tezy powoływał się na wyroki WSA oraz piśmiennictwo. Wskazał, że w orzecznictwie panuje pogląd, że fakt nie zgłoszenia domownika do ubezpieczenia społecznego i nie opłacania z tego tytułu składek stanowi domniemanie faktyczne braku spełnienia ustawowych przesłanek do uznania danej osoby za domownika. Twierdził, że prawidłowa interpretacja przepisów nie pozwala na uwzględnienie powódce pracy w gospodarstwie rolnym brata do pracowniczego stażu pracy. Dalej apelujący podnosił, iż Sąd nie przeprowadził dowodu z zeznań świadków na okoliczność pracy powódki w gospodarstwie rolnym brata w spornym okresie. Nadto z ustaleń Sądu wynika, że powódka ukończyła Technikum Ogrodnicze w J., od (...) nie pobierała nauki, pozostawała bez pracy i zamieszkując z bratem pracowała w jego gospodarstwie rolnym w pełnym wymiarze, zaś w aktach osobowych powódki jest kopia dyplomu ukończenia szkoły policealnej Szkoły Handlowej w W. i dyplomu ukończenia studiów wyższych zawodowych wydanego przez W. S. A. P.w O., z których wynika, że powódka w ww. okresie pobierała naukę w tych szkołach. Strona pozwana zwróciła też uwagę na fakt, iż powódka złożyła dwa zaświadczenia o prowadzeniu przez jej brata gospodarstwa rolnego, które różnią się swoją treścią (k.86-92).

W odpowiedzi na apelację powódka wносиła o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazała, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych jest niezasadny, bowiem pozwana strona nie kwestionowała faktu pracy powódki w gospodarstwie rolnym brata. Zarzut naruszenia prawa materialnego również jest niezasadny, bowiem powódka studiowała w latach (...)a więc poza spornym okresem. Nie ma wątpliwości, że powódka spełniała przesłanki do uznania jej za domownika. Bezzasadny jest wniosek o zwrot kwot wypłaconych powódce na mocy rygoru natychmiastowej wykonalności (k. 102-105).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej, o ile zmierza do uchylecia zaskarżonego wyroku, jest zasadna.

Zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, ponieważ Sąd Rejonowy poprzestał na przeprowadzeniu dowodów z dokumentów, zeznań powódki i strony pozwanej – dyrektora Zespołu Szkół (...). Rozważania były ukierunkowane na ocenę prawną, czy powódka jako domownik podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, który miał obowiązek opłacania składek, czy też nie. Sąd I instancji z góry przyjął za udowodniony fakt pracy powódki w gospodarstwie rolnym brata, nie czyniąc bliższych ustaleń w tym zakresie. Nie ustalone zostało bowiem, czy powódka pracowała w gospodarstwie stale i w jakim wymiarze. Sąd oparł się jedynie na zeznaniach powódki. Sąd nie poczynił ustaleń co do zakresu pracy powódki w gospodarstwie rolnym. Z materiału dowodowego wynika, że w spornym okresie powódka się uczyła, dojeżdżała codziennie do szkoły i mimo to znajdowała czas na pracę w gospodarstwie rolnym. Tego rodzaju zeznania winny być zweryfikowane innymi dowodami. Brak inicjatywy dowodowej ze strony pozwanej nie zwolniło Sądu Rejonowego od obowiązku ustalenia i zweryfikowania twierdzeń powódki. Strona pozwana podnosiła w apelacji, że Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy powódki o przesłuchanie świadków, bez uzyskania stanowiska strony pozwanej w tym przedmiocie. Sąd, nawet z urzędu, winien przeprowadzić dowody w celu poczynienia ustaleń. Poza tym, strona pozwana zwróciła uwagę na sprzeczność w zaświadczeniach Starostwa Powiatowego z czerwca i listopada (...) odnośnie prowadzenia gospodarstwa rolnego brata powódki. Kwestia ta również powinna być wyjaśniona przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy uznał, że istotna część zarzutów apelacyjnych dotyczy ustaleń faktycznych. Interpretacja zarzutów jest jednoznaczna, że strona pozwana miała wątpliwości co do stałości pracy powódki w gospodarstwie rolnym. Wymóg uznania pracy w gospodarstwie rolnym dotyczy stałego wykonywania pracy i obowiązkiem Sądu było zbadanie, czy powódka miała realne możliwości wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym brata stale, a nie okazjonalnie.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy przyjął, że na podstawie tego materiału dowodowego nie można dokonać prawnej oceny pod kontem stałości bądź nie pracy powódki w gospodarstwie rolnym z uwagi na istotne braki w materiale dowodowym, które muszą być uzupełnione w postępowaniu przez Sąd Rejonowy. Sąd Rejonowy ponownie sprawę rozpozna, dokona ustaleń charakteru pracy powódki w gospodarstwie rolnym, tj. czy była ona stała i w jakim wymiarze była wykonywana. W tym celu przesłucha Sąd świadków, oraz przeprowadzi inne niezbędne dowody. Wyjaśni też Sąd Rejonowy rozbieżności w treści zaświadczeń Starostwa Powiatowego w M. z czerwca i listopada (...) odnośnie prowadzenia gospodarstwa rolnego przez brata powódki i dopiero później dokona Sąd oceny zebranych dowodów i oceny prawnej.

W związku z tym zaszła konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego od początku i z tych względów zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 4 kpc orzekł jak w wyroku.